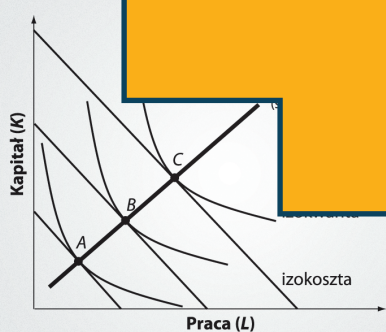

vademecum studenta

MIKRO EKONOMIA

Adam Oleksiuk

Jacek Białek

KT

MIKRO EKONOMIA

*To, co jest roztropnością
w prywatnym życiu każdej rodziny,
nie może być chyba szaleństwem
w życiu wielkiego królestwa*

Adam Smith

vademecum studenta

MIKRO EKONOMIA

Adam Oleksiuk

Jacek Białek

Wydawnictwo Key Text

Recenzent
dr Zbigniew Klimiuk

Redaktorzy
Małgorzata Bednarkiewicz
Beata Wojtasik

Opracowanie graficzne i typograficzne
Jacek Tarasiewicz

© Copyright by Wydawnictwo Key Text sp. z o.o.
Warszawa 2008

ISBN: 978-83-87251-09-3

Wydawnictwo Key Text sp. z o.o.
ul. Sokołowska 9/410, 01-142 Warszawa
tel. 022 632 11 36, faks wew. 212, kom. 665 108 002
www.keytext.com.pl
wydawnictwo@keytext.com.pl

SPIS TREŚCI

OD AUTORÓW	7
1. WPROWADZENIE DO EKONOMII. PODSTAWOWE POJĘCIA.....	9
2. NARZĘDZIA ANALIZY STOSOWANE W EKONOMII.....	21
3. RYNEK I JEGO ELEMENTY: POPYT, PODAŻ, CENA.....	37
4. TEORIA WYBORU KONSUMENTA	61
5. PRODUCENT JAKO PODMIOT GOSPODARUJĄCY.....	69
6. RODZAJE KONKURENCJI.....	89
PYTANIA SPRAWDZAJĄCE.....	111
BIBLIOGRAFIA.....	115
INDEKS	117

OD AUTORÓW

Celem wykładów na kursach mikroekonomii jest zapoznanie studentów z uwarunkowaniami i związkami zachodzącymi między różnymi procesami i zjawiskami gospodarczymi oraz wskazanie zasadniczych przyczyn ich występowania. Istotne jest także przedstawienie słuchaczom sposobów podejmowania przez konsumentów i producentów określonych decyzji determinujących funkcjonowanie różnych rynków. Przyjmując taki cel, pokusiliśmy się o skonstruowanie materiału dydaktycznego, który mógłby pomóc w lepszym zrozumieniu podstaw mikroekonomicznej analizy gospodarki, a więc zaprezentować istotę działania mechanizmu rynkowego oraz uwarunkowań decyzyjnych podmiotów w gospodarce rynkowej.

Niniejsza książka jest kontynuacją wcześniejszego opracowania *Makroekonomia*, które spotkało się z życzliwym przyjęciem przez odbiorców. *Mikroekonomia*, tak jak poprzednia publikacja pozwala na szybkie powtórzenie zagadnień omawianych na wykładach i zajęciach. Jest materiałem, który może zastąpić notatki własne oraz koleżanek i kolegów, koncentruje się bowiem na najważniejszych aspektach kursu mikroekonomii. Ponadto treści zawarte w książce pozwalają na wykorzystanie jej do programów różnych typów szkół wyższych, również nieekonomicznych.

Staraliśmy się, aby tematyka sześciu rozdziałów, z których składa się praca, była jak najbardziej syntetycznie i klarownie zaprezentowana z punktu widzenia nie tylko zaliczenia samego kursu, ale również zdobycia praktycznej wiedzy, którą czytelnik mógłby wykorzystać w przyszłości. Służą temu wplecione w treść przykłady rozwiązywania konkretnych problemów decyzyjnych. Całość opracowania kończy zestaw pytań, które mają na celu sprawdzenie przyswojonego materiału. Ich zaletą jest to, iż zostały zaczerpnięte z rzeczywistych egzaminów kończących kurs mikroekonomii.

1. WPROWADZENIE DO EKONOMII.

PODSTAWOWE POJĘCIA

Ekonomia
Mikroekonomia
Makroekonomia
Michał Kalecki
John Keynes
Postępowanie
jednostek
gospodarujących

Ekonomia jest nauką badającą, w jaki sposób ludzie, w celu zaspokojenia swoich różnorodnych potrzeb (materialnych, jak i niematerialnych), wykorzystują zasoby będące w ich dyspozycji. Przedmiotem zainteresowania ekonomii są stale powtarzające się **procesy produkcji, podziału, wymiany i konsumpcji** oraz rządzące nimi prawa. Do lat 30. XX w. wśród ekonomistów panowało powszechne przekonanie, że prawa ekonomiczne, określające zachowanie się gospodarstwa domowego, przedsiębiorstwa czy też całego kraju są identyczne. Po raz pierwszy Polak Michał Kalecki i Anglik John Keynes pokazali, że wcale tak być nie musi. Na przykład zwiększanie oszczędności w skali firmy czy gospodarstwa domowego może wywołać ich spadek w skali całej gospodarki. Zjawisko to nosi nazwę paradoksu oszczędzania. Zatem w ekonomii mamy do czynienia z innymi prawami rządzącymi jednostką i innymi, gdy chodzi o całe społeczeństwo. Stąd istnieje konieczność indywidualnego traktowania makroekonomii i mikroekonomii oraz – w pewnych granicach – oddzielania ich od siebie. Współczesna ekonomia dzieli się na dwa podstawowe działy: mikroekonomię i makroekonomię, przy czym podział ten dotyczy nie tyle samego przedmiotu, ile sposobu prowadzonej analizy oraz stosowanych narzędzi. Te same kategorie ekonomiczne mogą bowiem być problemem mikro- i makroekonomii. Na przykład inwestycje, ich analiza w skali mikro zajmować się będzie tym problemem w odniesieniu do przedsiębiorstwa produkcyjnego lub co najwyżej gałęzi, natomiast analiza w skali makro dotyczyć będzie sumy nakładów inwestycyjnych w całym kraju.

Mikroekonomia zajmuje się badaniem poszczególnych elementów całej gospodarki. Analizuje ekonomiczne skutki **postępowania jednostek gospodarujących**, czyli gospodarstw domowych i przedsiębiorstw (nabywców i sprzedawców), ich funkcjonowanie na rynkach towarów, usług i czynników wytwórczych. Efektem badań ekonomii w tej dziedzinie są prawa, teorie i oparte na nich mikroekonomiczne modele gospodarcze.

Makroekonomia bada gospodarkę jako całość, kładąc nacisk na zachodzące w niej współzależności. Przedmiotem jej analizy są **agregaty**, czyli sumarycznie traktowane wielkości mikroekonomiczne dotyczące całej gospodarki, np. zatrudnienie, produkcja globalna, dochód narodowy, konsumpcja, ogólny poziom cen itp. Efektem jej badań są formułowane przez nią prawa i teorie makroekonomiczne stanowiące podstawy budowy makroekonomicznych modeli gospodarki.

Produkcja to proces, w którym zatrudnia się, tzn. łączy i zużywa w znany producentowi sposób, czynniki wytwórcze (praca, ziemia i kapitał), jakimi on dysponuje. Efektem produkcji są zarówno wyroby (dobra) w konkretnej materialnej postaci, jak i produkty niematerialne, czyli usługi, których celem jest zaspokajanie bezpośrednio lub pośrednio ludzkich potrzeb.

Podział. Każde społeczeństwo dzieli w jakiś sposób wytworzoną przez siebie produkcję pomiędzy swoich członków. Można się zastanawiać, czy podziały te pozostają stałe czy zmieniają się w czasie? Podobnie rozważyć należy, czy forma dostarczania wytworzonej produkcji pozostaje stała i niezmienna, czy ewoluuje w czasie?

Wymiana jest to dobrowolne przekazywanie dóbr lub usług w zamian za inne dobra lub usługi. Dobrowolność jest podstawową cechą procesów wymiany. Innym ważnym aspektem jest jej forma. Wymiana może się odbywać w postaci towar za towar (barterowej). Społeczeństwo może posługiwać się także jakimś ułatwiającym ją środkiem wymiany, którym może być towar, mający samoistną wartość, np. złoto czy inny metal; może nim być również nieposiadający żadnej samoistnej wartości, niezdolny do zaspokajania żadnej bezpośredniej potrzeby kawałek papieru, plastiku lub niematerialny elektroniczny zapis na koncie bankowym (pieniądz gotówkowy i bezgotówkowy).

Konsumpcja jest to proces zużywania wytwarzanych w społeczeństwie dóbr i usług w celu bezpośredniego zaspokojenia ludzkich potrzeb. Gospodarstwa domowe nabywają i zużywają dobra konsumpcyjne, które możemy dzielić według różnych kryteriów.

1. Z punktu widzenia czasu ich użytkowania możemy je podzielić na dwie zasadnicze grupy:
 - ✓ dobra trwałego użytku, których proces konsumpcji rozłożony jest w czasie – nieruchomości (domy, działki) i ruchomości (samochody, meble, sprzęt AGD itp.);
 - ✓ dobra nietrwałe, konsumowane w momencie zakupu – usługi lub zużywane w krótkim czasie lekarstwa, żywność, środki czystości itd.
2. Z punktu widzenia rodzaju zaspokajanych przez nie potrzeb dzielimy je na:
 - ✓ dobra podstawowe, niezbędne do biologicznej egzystencji;
 - ✓ dobra luksusowe, zaspokajające bardziej wyszukane potrzeby.

Obserwując procesy produkcji i konsumpcji, ekonomista szukać będzie trwałych powtarzających się związków i zależności, czyli prawidłowości i praw rządzących tymi procesami. Może np. badać, co dzieje się z wydatkami na różnego rodzaju dobra w miarę bogacenia się ludzi (czego wyrazem jest wzrost ich dochodów); czy wydatki rosną proporcjonalnie do wzrostu dochodów; na jakiej podstawie producenci sądzą, że wytwarzane przez nich dobra i usługi służą komukolwiek; w jaki sposób producenci się dowiadują, co gospodarstwa domowe nabywają; czy gospodarstwa domowe skłonne będą kupić wszystko, co zostanie im oferowane przez producentów.